

Tôi là người lãnh đạo hàng đầu của họ, tôi tình nguyện chia sẻ với họ một phần nào niềm đau đớn tột cùng, nỗi thống khổ của người dân mất nước.

Vào lúc 4 giờ Sáng ngày 29, Công quân pháo kích nhiều trái đạn đi bác 130 ly và hơn 122 ly vào khu vực phi trường Tân Sơn Nhất, Bộ Tổng Tham Mưu Quân Lực VNCH và Bộ Tổng Lãnh Hối Quân Bộ Binh Đàng. Cuộc pháo kích này đã gây nhiều thiệt hại quan trọng tại phi trường Tân Sơn Nhất: một chiếc C-130 của Không Lực Hoa Kỳ bị trúng đạn khi sắp sửa cất cánh, hai chiếc C-130 khác chập ngợp vì ty nhiên may mắn đã cất cánh trở về đó chỉ trong vài ba phút và hai binh sĩ Thủy Quân Lực Chiên Hoa Kỳ, hạ sĩ Darwin Judge và binh sĩ Charles McMahon, vợ và một đứa con của họ ở Sài Gòn cách đó 10 ngày đã phải trách nhiệm an ninh cho chiếc di tản M-kiểu, bị tấn công trong vòng đai phòng thủ phi trường. Hai binh sĩ này là hai người Mỹ cuối cùng bị thiệt mạng trong lịch sử Hoa Kỳ tham chiến tại Việt Nam trong hai thập niên.

Một điều đáng chú ý là danh xưng McMahon là một cái tên dường như: người Mỹ đầu tiên bị chết tại Việt Nam là Trung Tá Peter Dewey, nhân viên của cơ quan tình báo OSS, là một người Mỹ rút về quê hương Việt Minh, ông ta đã nhiều lần lên tiếng phản đối người Pháp và tiếp xúc trực tiếp với các đội di tản của Việt Minh, do đó đã bị người Pháp yêu cầu phải rời khỏi Sài Gòn. Vào ngày 26 tháng 9 năm 1945, Trung Tá Dewey phải rời về quê, tuy nhiên vì máy bay bị trục trặc, ông tiếp phi trường Tân Sơn Nhất lái xe trở về Sài Gòn ăn trưa và đã bị tấn công của Việt Minh tấn công làm là người Pháp cho nên bị chết tại cơ sở McMahon, lúc đó người Việt Nam gọi là cơ sở "Bà C Má Hạng,"

sau này là cơ sở Công Lý. Đúng 30 năm sau thì người Mỹ cuối cùng bị giết chết tại phi trường Tân Sơn Nhất vì đạn pháo kích của quân Công quân Bộ Việt vào rạng sáng ngày 29 tháng 4 năm 1975 là một hạ sĩ quan Mỹ cũng mang tên là McMahon, cái tên mà người Việt ngày xưa đã gọi là

"bà C má Hạng".

Sau trận pháo kích này, kế hoạch di tản người Mỹ và người Việt ty nhiên bị ngưng phi cơ C-130 xem như là bị huỷ bỏ hoàn toàn vì phi trường Tân Sơn Nhất đã bị hư hại nghiêm trọng.

Đến 10 giờ 30 sáng, Tổng Tham Mưu Homer Smith, Tư Vấn Quân Lực tại Sài Gòn, gọi điện thoại cho Đô Đốc Noel Gayler, Tổng Tham Mưu Quân Lực Hoa Kỳ tại Thái Bình Dương tại Honolulu báo cáo rằng phi trường Tân Sơn Nhất không còn trong tình trạng sẵn sàng để tiếp nhận. Tin này được trình lên cho Bộ Trưởng Quốc Phòng James Schlesinger đang tham dự phiên họp đặc biệt của Hội Đồng Quốc Các tại Bộ Công và ông ta đã phúc trình ngay cho Tổng Tham Mưu Ford.

Vào lúc 7 giờ sáng tại Washington tức là 7 giờ tại Sài Gòn, Hội Đồng An Ninh Quốc Gia đã triệu tập phiên họp khẩn cấp để quyết định cho các Tổng Thống Gerald Ford và sĩ hiên diện của Ngoại Trưởng Henry Kissinger, Bộ Trưởng Quốc Phòng James Schlesinger, Đại Tá Tổng George Brown, Chủ tịch Bộ Tham Mưu Liên Quân (Jcs) và ông William Colby, Tổng Giám Đốc Cơ Quan Tình Báo CIA. Phiên họp để biết này nhằm vào việc tìm kiếm pháp luật hiện hành để di tản những người Mỹ còn lại ở Sài Gòn. Ngoại trưởng Kissinger bác bỏ đề nghị số đông khu vực để họ tản cho phi cơ vận tải C-130, ông nói rằng nên thận trọng không có những hành động tản công gây hấn để gây hiểu lầm cho Hà Nội trong lúc này. Sau cùng thì hội đồng chấp thuận đề nghị dùng hoà của Đại Tá Tổng George Brown, đó là thả dù 7 phi cơ C-130 tại Phi Lộ Tân và Thái Lan bay đến phi trường Tân Sơn Nhất, nếu những phi cơ này còn đáp xuống đất thì chỉ cần di tản bằng phi cơ có cánh số tiếp tục, tuy nhiên trong trường hợp phi cơ không còn số phận đất thì phải quay sang số phận kế hoạch cuối cùng, đó là kế hoạch "Frequent Wind: Option-IV".

Đến 9 giờ 45 sáng, Tổng Thống Ford đã triệu tập phiên họp để biết của Hội Đồng Nội các tại Bộ Chư Cung. Mục đích phiên họp, Tổng Thống Ford nói rằng "trong hai tuần qua, Hoa Kỳ đã gặp phải rất nhiều khó khăn. Tuy cho đến giờ này thì việc di tản đang diễn ra một cách tốt đẹp nhưng chúng ta cũng vẫn chưa thoát ra được những khó khăn có thể xảy ra. Mục tiêu của chúng ta là ngăn không để cho hàng loạt xảy ra tại Nam Việt Nam rồi sẽ gây ra nguy hiểm cho việc di tản của người Mỹ, ngăn chặn những hoạt động của Bắc Việt và giúp cho tình hình đất nước ổn định hoàn toàn cuộc di tản.

"Ngoại trưởng Kissinger phúc trình rằng cho đến giờ này (9 giờ 45 tại Sài Gòn), chúng ta còn có kho hàng từ 300 đến 400 người Mỹ còn đang hoạt động trong khuôn viên tòa đại sứ Hoa Kỳ và trong hai ngày qua, có hơn 4,650 người đã được di tản ra khỏi Sài Gòn, nâng tổng số người được Hoa Kỳ di tản lên đến hơn 45,000 người, trong số này chúng ta có từ 500 đến 600 là người Mỹ.

"Bộ trưởng Quốc Phòng James Schlesinger báo cáo rằng còn có kho hàng 700 người tại trại số của Văn Phòng Tùy Viên Quân Lực Hoa Kỳ tại Tân Sơn Nhất những phi cơ vận tải C-130 không thể đáp xuống đất nữa, do đó phải di tản bằng trực thăng từ trên sân trường của tòa đại sứ. Ông cho biết thêm rằng vận chuyển này cũng gặp phải khó khăn vì chúng ta có hai chiếc trực thăng có thể đáp xuống cùng một lúc và quân Bắc Việt đã bắn vào trực thăng di tản.

"Ngoại Trưởng Kissinger nói rằng mặc dù Tổng Thống Ford đã ra lệnh là chỉ di tản người Việt Nam nếu các phi cơ vận tải C-130 còn đáp xuống đất phi trường Tân Sơn Nhất và trong trường hợp không còn số phận phi cơ C-130 nữa thì chỉ di tản người Mỹ mà thôi, tuy nhiên tại Sài Gòn Đại Tá S. Martin và thi u Tổng Homer Smith đã quyết định vận chuyển di tản của những người Việt Nam còn đang có mặt trong tòa đại sứ Hoa Kỳ.

"Tổng Thống Ford nhận mạnh rằng ông muốn phải di tản ít nhất là từ 43,000 cho đến 45,000 người Việt Nam ra khỏi miền Nam Việt Nam.

"Bộ Trưởng Morton hỏi Tổng Thống Ford: "những người Việt Nam được di tản này sẽ được đưa đi đâu và trong số này có bao nhiêu người là thuộc thành phần "chuyên nghiệp và có học" (white collar)?

Tổng Thống Ford trả lời rằng Bộ Ngoại Giao đang lo ngại quyết định này và sẽ có 3 căn cứ quân sự tại Hoa Kỳ đang được chuẩn bị để đón những người tị nạn. Tổng Thống Ford cũng cho biết rằng theo Ngoại Trưởng Kissinger thì một số các quốc gia khác đã được Hoa Kỳ tiếp xúc để đón tiếp một số người tị nạn, tuy nhiên có lẽ Hoa Kỳ sẽ đón nhận 90 phần trăm số người tị nạn này. "Ngoại trưởng Kissinger nói rằng cũng khó mà biết rõ được số người tị nạn có được trình độ Ngh

nghe p" và "h c v n" là bao nhiêu tuy nhiên ông đoán ch c r ng có l con s này cũng khá cao. V đ ngh c a B Tr ng Norton đ đ nh đ a m t s kho ng 5,000 ng i t n n Vi t Nam sang Lãnh Th Giám H t i Thái bình D ng (Pacific trust Territories) c a Hoa K , n i đó có l s c n đ n tài năng c a nh ng ng i ty n n này thì Ngo i Tr ng Kissinger nh n xét r ng "đó có v là m t ý ki n bay".

Đó là nh ng chi ti t v phiên h p đ c bi t c a H i Đ ng N i Các Hoa K sáng ngày 29 tháng 4 năm 1975 và T ng Th ng Ford tuyên b b m c phiên h p vào lúc 10 gi r i i sáng, t c là 10 gi r i i t i t i .Sài Gòn, kho ng h n 12 ti ng đ ng h tr c khi D ng Văn Minh ra l nh đ u hàng" *194

Sáng ngày 29 tháng 4, "th t ng" Vũ Văn M u đã đ c đi đ c l i liên t c trên Đài Phát thanh Sài Gòn m t b n thông cáo c a tân T ng th ng D ng Văn Minh yêu c u ng i M rút ra kh i Vi t Nam trong 24 ti ng đ ng h . B n thông cáo đó là Văn th S O33-TT/VT c a Ph T ng Th ng nguyên văn nh sau:

"T ng Th ng Vi t Nam C ng Hoà
Kính g i: ông Đ i s Hoa K t i Vi t Nam.
Th a ông Đ i S

Tôi trân tr ng yêu c u ông Đ i S vui lòng ch th cho nhân viên c a C Quan Tuy Viên Quân S DAO r i kh i Vi t Nam trong 24 ti ng đ ng h k t ngày 29 4-1975 đ v n đ Hoà bình Vi t Nam s m đ c g ai quy t.

Trân tr ng kính chào ông Đ i S
SAIGON, ngày 28 tháng 4 năm 1975
Ký tên và đóng đ u:

Vi t Nam C ng Hoà-T ng Th ng
Đ i T ng D ng Văn Minh "

*194: "cabinet Meeting Minutes. April 29. 1975. Gi i m t ngày 12 tháng 10 năm 1990. Tài li u "Box 4, James E. Connor Files," l u tr t i Th Vi n Gerald Ford t i Grand Rapids, ti u bang Michigan.

Đ i s Hoa K Graham Martin đã phúc đáp nh sau:

"Th a T ng Th ng,
Tôi đã nh n đ c văn th nói trên và tôi đã ra ch th thi hành đúng nh l i yêu c u c a T ng Th ng.
Tôi tin r ng T ng th ng s ra l nh cho các l c l ng quân đ i c a chính ph c ng tác trên m i ph ng đ n đ giúp cho s tr t thoái c a các nhân viên Toà Tu Viên Quân L c đ c đ d dàng và trong an toàn.
Tôi cũng xin bày t s hy v ng r ng T ng th ng s can thi p v i phía bên kia đ h có th cho phép các nhân viên Toà Tu viên Quân L c Hoa K đ c ra đi trong s an toàn và tr t t .
Xin chúc T ng th ng đ c m i s lành.

Grabam Martin
Đ i s Hoa K "

"T ng th ng" D ng Văn Minh hân hoan đ u i đ c ng i M ra đi và hy v ng r ng s có tri n

v ng đ nói chuy n v i "ng i anh em bên kia" c a ông thì vào lúc 10 gi sáng ngày hôm đó, Lê Du n đã g i m t đ n v n "g i anh Sáu, anh B y, anh Tu n, anb T , đ ng đ n anh T n" nh sau:

"B Chính Tr và Quân y đang h p thì đ c tin D ng Văn Minh ra l nh ng ng b n. B Chính Tr và Quân y Trung ng ch th :

1-Các anh ra l nh cho quân ta t p t c t n công vào Sài Gòn theo k ho ch; t n quân v i khí th hùng m nh nh t, g i phóng và chi m lĩnh toàn b thành ph , t c vũ khí quân đ i đ ch, g i i tán chính quy n các c p c a đ ch, đ p tan tr t đ m i s ch ng c c a chúng.

2. Công b đ t thành ph Sài Gòn-Gia Đ nh đ i quy n c a y Ban Quân Qu n do t ng Tr n Văn Trà làm ch t ch. '

S có đ n t p, nh n đ c đ n tr l i ngay.

BA *195

Nh v y thì B Chính Tr C ng s n B c Vi t đã có quy t đ nh "g i i tán chính quy n các c p c a t ng th ng "D ng văn Minh và đ p tan tr t đ m i s ch ng c c a chúng " ch không h nói đ n hai ch " ban giao" mà ông D ng Văn Minh cùng v i nhóm Hòa Gi i Hòa H p c a ông đang mong đ i. .

Sau khi phúc trình v B T ng T L nh Thái Bình D ng t i Hawaii, T ng Smith trình cho Đ i s Martin bi t v v n đ phi tr ng Tân S n Nh t không còn có th s đ ng đ c cho phi c v n tã C-130 và ông Martin cu i cùng ph i nh ng b vì cho đ n ngày 29 tháng 4, ông đ i s v n c ng quy t ch ng l i l nh di t n t c kh c t t c ng i M ra kh i Vi t Nam c a B Ngo i Giao. Thâm ý c a Đ i s Martin là gi ng i M l i đ di t n càng nhi u ng i Vi t Nam ra kh i Sài Gòn thì càng t t ch ng đó. Đ i s Martin g i đ n tho i thông báo cho Ngo i Tr ng Kissinger và ông Kissinger trình ngay cho t ng Th ng Gerald Ford. Ch trong vòng vài phút, TT Ford ra l nh cho thi hành Chi n đ ch "Frequent Wind Option IV" t c là k ho ch di t n toàn b ng i M ra kh i Vi t Nam vào lúc 10 gi 51 phút sáng t i Sài Gòn.

Tr c đó, vào lúc 1 gi sáng gi Washington t c là

*195: văn ki n Đ ng: trang 324.

kho ng 1 gi tr a ngày 29 tháng 4, Đ i s Martin nh n đ c b c đ n v n "th ng kh n" s White House 50782 ngày 29 tháng 4 nguyên v n nh sau:

"N g i: White House

N i nh n: Toà Đ i S Hoa K -Saigon

Ngo i tr ng Henry A . Kissinger

G i đ n: Đ i S Graham Marizn

1."T ng th ng đã ch t a m t phi n b p c a H i đ ng An ninh Qu c Gia và đã có nh ng quy t đ nh sau đây:

A.N u ngày hôm nay mà phi tr ng Tân S n Nh t còn có th s đ ng đ c cho các lo i phi c có cánh (phi c v n tã C-130) thì ông Đ i s đ c phép cho di t n nh ng ng i Vi t Nam đ c x p vào thành ph n có th b nguy hi m đ n tính m ng. Cho đ n cu i ngày hôm nay ông đ i s ph i cho di t n t t c nhân viên ng i M t i phi tr ng Tân S n Nh t cũng nh là t t c nh ng nhân viên ngo i giao t i tòa đ i s , ngo i tr m t th u s t i c n th t cho nh m v di t n.

B.Ông Đ i S không đ c t t l cho ai bi t r ng hôm nay là ngày cu i cùng lo i phi c v n tã C-130 s đ c s đ ng đ di t n t phi tr ng Tân S n Nh t.

C.N u phi tr ng tr thành b t kh n đ ng đ i v i phi c v n tã và tr thành nguy hi m n u b C ng s n pháo kích, ông Đ i S ph i t c kh c cho di t n t t c - l p l i: t t c - ng i M t i

văn phòng Tùy Viên Quân L̄ c DAO và toà đ̄ i s̄ b̄ ng ph̄ ng t̄ n tr̄ c trắng. N̄ u c̄ n thì các phi c̄ ch̄ n đ̄ u vì các phi c̄ ch̄ n đ̄ u s̄ ȳ m tr̄ và hō l̄ c s̄ đ̄ c s̄ đ̄ ng đ̄ phòng v̄ trong tr̄ ng h̄ p các tr̄ c thăng b̄ t̄ n công trong khi thi hành v̄ c di t̄ n.

2. Đô Đ̄ c Gayler, T̄ l̄ nh Hoa K̄ t̄ i Thái Bình D̄ ng, s̄ nh̄ n đ̄ c l̄ nh t̄ ng t̄ B̄ Qū c Phòng.

Trân̄ tr̄ ng

Henry A . Kissinger. *196

Trong khi b̄ n thông cáo c̄ a "T̄ ng Th̄ ng " D̄ ng Văn Minh đòi nḡ i M̄ ph̄ i tri t̄ thoái nhân viên c̄ a DAO đ̄ c "Th̄ T̄ ng" Vũ Văn M̄ u đ̄ c đi đ̄ c l̄ i nhī u l̄ n trên đài phát thanh Sài Gòn thì trên đài phát thanh c̄ a Quân l̄ c Hoa K̄ t̄ i Vī t Nam đ̄ c ḡ i t̄ t là AFRS, vào bū i tr̄ a m̄ t ngày cū i tháng 4 nóng b̄ c, nḡ i x̄ ng ngôn viên đ̄ c đi đ̄ c l̄ i nhī u l̄ n l̄ i nh̄ n." *Motber wants you to call home*

"(M̄ mū n con ḡ i v̄ nhà) và nḡ i dân Sài Gòn đ̄ c nghe b̄ n nh̄ c

"I'm Dreaming of a White Christmas

"(Tôi m̄ m̄ t Giáng Sinh Đ̄ y Tuȳ t Tr̄ ng) phát đi phát l̄ i liên t̄ c trong ngày hôm đó. L̄ i nh̄ n và b̄ n nh̄ c này là m̄ t hī u báo cho t̄ t c̄ m̄ i nḡ i M̄ t̄ i Sài Gòn bī t r̄ ng Chī n D̄ ch Frequent Operation IV đã kh̄ i đ̄ u và t̄ t c̄ m̄ i công dân Hoa K̄ đ̄ u ph̄ i đ̄ n nh̄ ng đī m h̄ n đã ò n đ̄ i s̄ n t̄ tr̄ c đ̄ đ̄ c di t̄ n ra kh̄ i Vī t Nam.

Trong ngày 29 tháng 4, hàng trăm tr̄ c thăng C-53 và C-46 đã t̄ H̄ m Đ̄ i Th̄ B̄ y ngoài kh̄ i b̄ bī n Vī t Nam bay đ̄ n Sài Gòn di t̄ n hàng ch̄ c ngàn nḡ i M̄ và nḡ i Vī t Nam đang t̄ p trung t̄ i các đ̄ a đī m nh̄ Văn Phòng DAO ̄ Tân S̄ n Nh̄ t, các cao ̄ c c̄ a nḡ i M̄ và nh̄ t là toà đ̄ i s̄ Hoa K̄ trên đ̄ i l̄ Th̄ ng Nh̄ t. Đ̄ i s̄ Graham Martin không ch̄ u di t̄ n v̄ ông mū n ̄ l̄ i toà đ̄ i s̄ đ̄

*196: "Secretary of State Henry Kissinger's Cable on President Ford's Decisions on the Saigon Evacuation, April 29, 1975." (Công Đ̄ n c̄ a Ngō i Tr̄ ng Henry Kissinger v̄ Quȳ t Đ̄ nh c̄ a T̄ ng Th̄ ng Ford trong vī c Di T̄ n Sài Gòn ngày 29 tháng 4 năm 1975). Tài lī u gī i m̄ t ngày 10 tháng 1 năm 2000, l̄ u tr̄ t̄ i Th̄ Vī n Gerald Ford, Grand Rapids, Michigan.

kéo dài th̄ i gian nh̄ m di t̄ n thêm m̄ t s̄ nḡ i Vī t Nam dù r̄ ng Ngō i tr̄ ng Kissinger đã nhī u l̄ n ra l̄ nh cho ông ph̄ i ra đi càng s̄ m càng t̄ t.

Vào lúc 11 gī 40 t̄ i 29 tháng 4, m̄ t toán chuyên viên ch̄ t n̄ c̄ a Thū Quân l̄ c chī n Hoa K̄ đã phá n̄ toàn b̄ Toà Tū Viên Quân L̄ c DAO, t̄ c là B̄ T̄ L̄ nh Quân L̄ c Hoa K̄ t̄ i Vī t Nam ḡ i t̄ t là MAC-V tr̄ c năm 1973, n̄ i mà trong h̄ n 10 năm đã t̄ ng là bī u hī u c̄ a s̄ cam k̄ t c̄ a Hoa K̄ v̄ i trên n̄ a trī u quân nh̄ m ch̄ ng l̄ i âm m̄ u thôn tính Mī n Nam Vī t Nam c̄ a C̄ ng s̄ n B̄ c Vī t. S̄ phá hū c̄ s̄ này, tr̄ c đ̄ y đ̄ c gī i báo chí ḡ i là "Ngũ giác Đài Ph̄ ng Đ̄ ng" (Pentagon East) là đ̄ u hī u cho bī t r̄ ng đ̄ i v̄ i nḡ i M̄ , chī n tranh Vī t Nam đã k̄ t thúc.

C̄ u T̄ ng Th̄ ng Tr̄ n Văn H̄ ng Không Ch̄ u Di T̄ n

Trong ngày 29 tháng 4, dù r̄ t b̄ n r̄ n trong vī c di t̄ n hàng ch̄ c ngàn nḡ i M̄ và nḡ i ty n̄ n Vī t Nam, Đ̄ i s̄ Martin cũng đã tìm cách đ̄ n ḡ p C̄ Tr̄ n Văn H̄ ng, c̄ u T̄ ng Th̄ ng VNCH t̄ i Ph̄ Phó T̄ ng Th̄ ng trên đ̄ ng Công Lý l̄ n chót. Theo Giáo s̄ Nguȳ n Nḡ c An, b̄ n thâm giao c̄ a C̄ H̄ ng thì cū c ḡ p ḡ này đã đī n ra nh̄ sau:

"Cũng ngày đó, 29 tháng 4 nam 1975, Đ̄ i s̄ Hoa K̄ , ông Martin đ̄ n t̄ dinh đ̄ ng Công Lý v̄ i m̄ t tham v̄ s̄ quán nói tī ng Pháp Đ̄ i khái đ̄ i s̄ nói:

"Th̄ a T̄ ng Th̄ ng, tình tr̄ ng h̄ n nay r̄ t nguy h̄ m. nh̄ n danh chính ph̄ Hoa K̄ , chúng tôi

đ n m i T ng Th ng r i kh i n c, đi đ n b t c x nào, ngày gi nào v i ph ng t n nào mà T ng Th ng mu n. Chánh ph chúng tôi Cam k t b o đám cho Ngàì m t đ i s ng x ng đáng v i c ng v t ng th ng cho t i ngày T ng Th ng trãm tu i già. "

T ng Th ng Tr n Văn H ng m m c i tr i :

"Th a Ngàì Đ i S t i b t tình tr ng h n nay r t là nguy h m. Đã đ n đ i nh v y Hoa K cũng có ph n trách nhi m trong đó. Nay ông đ i s đ n m i t i ly h ng, t i r t cá m n ông đ i s . Nh g t i đã suy nghĩ k và quy t đ nh đ t khoát i n c t i. T i cũng đ b t r ng C ng s n vào đ c Sài Gòn, bao nhiêu đau kh nh c nh s trút xu ng đ u dân chúng m n Nam. T i là ng i lãn đ o đ ng hàng đ u c a h , t i tình nguy n i đ chia x v i h m t ph n nào n i m đau đ n i nh c, n i th ng kh c a ng i dân m t n c.

Cá m n ông Đ i S đã đ n v i ng t i".

Khi nghe câu: "les États Unis ont aussi leur part de responsabilités (Hoa K cũng có ph n trách ni m trong đó), Đ i S Martin gi t mình nhìn tr n tr n Ông Tr n Văn H ng.

Năm 1980, ông thu t i v i t i: "Đ t câu chuy n, on se sépare sans même se serrer la main" (chúng t i giã nhau mà cũng ch ng có h b t tay nhau). *197

Đây không ph i là i n đ u tiên c Tr n Văn H ng t ch i i m i di t n ra ngo i qu c. Trong cu n h i ký "Saigon et Moi", c u đ i s Pháp Mérillon cho b i t r ng tr c ngày 28 tháng 4 năm 1975, ông ta có chuy n i m i c Tr n Văn H ng sang sinh s ng Pháp sau khi giao quy n i cho Đ ng Văn Minh thì c đã tr i nh sau:

"Ông đ i s à, t i đ u có ngán V i t C ng. Nó mu n đánh, t i s đánh t i cùng. T i ch s m t n c, s ng i u đày x ng i ta. N u tr i h i n c t i, n c t i m t, t i th s i i đ y và m t theo n c mình".

*197: G.S. Nguy n Ng c An: "C Tr n Văn H ng" đ ng tr n Báo Th i Lu n, không rõ ngày.

C u Đ i úy Nguy n Văn Nh t, sĩ quan tùy viên c a Phó T ng Th ng Tr Văn H ng cho ng i vi t bi t vào nh ng ngày cu i cùng trong tháng 4 năm 1975, C Tr n Văn H ng đã nói v i các anh em ph c v t i Ph Phó T ng Th ng r ng "th y các em còn tr tu i mà ph i ch u hy sinh gian kh vì ch n tranh "qua" r t th ng, tuy nhiên s ph n c a đ t n c mình là nh v y, mình ph i đánh cho t i cùng."

Sau khi bàn gian ch c v t ng th ng cho Đ ng Văn Minh, t i 28 tháng 4, c Tr n Văn H ng đã đ n ngay v t gia t trong đ ng h m đ ng Phan Thanh Gi n, tuy nhiên qua sáng ngày hôm sau, 29 tháng 4, c ph i tr i Dinh Phó T ng Th ng đ ng Công Lý m t i n cu i cùng đ t i p k i n đ i s Hoa K Graham Martin khi ông Martin đ n t i giã c .

Trong m t cu c t i p xúc v i Bác sĩ Nguy n L u Viên, c u phó th t ng Vi t Nam C ng Hòa t i Westminster vào cu i năm 2005, Bác sĩ Viên có cho ng i vi t bi t r ng vào sáng ngày 29 tháng 4 năm 1975, ông và bà Tr n Văn Văn có đ n thăm C Tr n Văn H ng m t i n cu i và C H ng đã nói v i hai ng i r ng hai v đ i s Pháp và Hoa K có đ n m i ông đi t n n nh ng ông đã t ch i l i m i c a h .

Vào năm 1978, khi Vi t C ng tr i "qu n công dân" cho Đ ng Văn Minh, các anh em đ ng b t "h c t p c i t o" đ u b đi xem hình nh và phim chi u i c nh c u "T ng th ng" Đ ng Văn Minh đ ng h h i hân hoan đi b u qu c h i " đ ng c dân b u" c a C ng s n.

C Tr n Văn H ng cũng đ c C ng s n tr i "qu n công dân" nh ng c đã t ch i. C u T ng Th ng VNCH Tr n Văn H ng đã g i b c th sau đây đ n các c p lãn đ o chính quy n C ng s n:

" .. hi n nay v n còn có m y trãm ngàn nh n viên ch đ cũ, c v n i n võ, t Phó Th t ng, T ng B tr ng, các t ng lãn, quân nhân công ch c các c p các chính tr gia, các v lãn

